

גיליון מס' 302 פרשת נח
תשע"ט שנה שישית

גליון זה יוצא
לזכות ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשט על הפרשה

"ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל" (ובא)

תיבות אשר יאכל לכאן מיותר. והנה גבי טו"א כתיב ג"כ מכל האוכל אשר יאכל ודרשו בגמ' יומא פ' א' אוכל שאתה אוכלו בב"א זו כביצה שאין בית הבליעה מחזיק יותר מכביצה וברכות מ"ט ב' אמרו דכביצה הוא כדי שביעה והנה נח הכניס בתיבה אוכל בשביל כל הבע"ח ובודאי לא הכניס כמה שיכולין לאכול כי מאה תיבות לא הי' מספיק רק הכניס כדי שביעה לכל בע"ח (שידע מספר הבע"ח) ויתכן שידע ג"כ שמשפט דור המבול י"ב חודש [ואע"ג שאמרו במדרש שהתפלל שהקב"ה יוציאו כבר מהתיבה היינו משום שלא ידע ממש באיזה יום] וזהו מכל מאכל אשר יאכל דהיינו כביצה מכל מאכל. ואע"ג שיש בע"ח גדולים ויש קטנים כבר הקשו כעין זה ביומא פ' ב' כל העולם כולו בככותבת ועוג מלך הבשן בככותבת ותי' קים להו לרבנן דבהכי מייבא דעתו מיהו עוג מלך הבשן פורתא וכ"ע טובא וה"נ לענין שביעה.

"קח לך מכל מאכל אשר יאכל וגו' והי' לך ולהם לאכלה"

ראיתי שהעירו הא קי"ל בגיטין ס"ב א' דמאכל בהמה קודם לאדם והול"ל והי' להם ולך לאכלה. ונראה דכשהאדם מכין מאכל ודאי צריך להכין של אדם קודם שאם לא יהי' לו לשניהם ודאי אדם קודם ורק אח"כ כשיש לו לשניהם ובא לאכל יש להקדים הבהמה. ועו"ל דדין זה דמאכל בהמה קודם לאדם אי"ז אלא בבהמה שלו, אבל כאן לא היו הבהמות של נח רק שעליו היה מוטל ליתן להם אוכל ובכה"ג אין דין להקדים אכילת הבהמה לפני אכילתו שלו עצמו.

"מכל מאכל אשר יאכל"

משמע דמאכל שאינו נאכל לא הכניס לתיבה וקשה א"כ מהיכן יש היום מיני צמחים שאינם ראויין לאכילה והרי נשמדו כולם והאיך זרעום. ונראה דבכלל כל מאכל נכלל גם רפואות כמו דמצינו גבי אשה דרפואות בכלל מזונות (כתובות נ"א א') וכתוב מכל מאכל וכל הצמחים יש בהם סגולות ורפואות כדאי' במדרש (אוצר מדרשים עמוד ת' ועוד מדרשים).

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"מקומו המיוחד של רבינו שליט"א"

בחודש תשרי - ירח האיתנים התפלל רבינו רוב החודש בבית הכנסת 'לדרמן'. אלא שהפעם השתנה דבר. עד לחודש זה קבע רבינו את מקומו (בקומה ב') בצד בית המדרש, בצד צפון סמוך לכניסה ולפני הקיר (כדין המובא בשו"ע שלא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הקיר). ובחודש זה עבר רבינו להתפלל בקידמת בית המדרש, בצד מזרח צפון, סמוך לכניסה הישירה שמביתו ואף הגשר. במקום בו נערכים הבריתות מידי יום.

אחד המתפללים רצה מאוד לשבת על מקומו הקודם של רבינו, הוא פנה בבקשה אל גבאי בית הכנסת שמעונין לקנות מקום לכל השנה, את המקום הזה בדווקא. הגבאים נטו להסכים אלא שאז החל ויכוח תורני בין המתפללים התלמידי חכמים.

בשו"ע יו"ד סימן רמ"ב נפסק כי יש איסור לשבת במקומו של רבו, ויש נדון בפוסקים מה הדין אם יש לרבו כמה מקומות או יש לרבו מקום שאינו קבוע, וכן בגדר מקום קבוע' של רבו.

והנה זה בודאי שאם רבו היה לו מקום קבוע ועבר למקום קבוע אחר, אין על המקום הראשון שום דין ובודאי אפשר לשבת שם, אבל בנדוננו המקרה שונה, כי המקום שרבינו שליט"א ישב בו שנים רבות הוא מוכר וקבוע, וגם מקום שאינו רגיל בבית הכנסת, כי הוא בצד ואינו מקום ישיבה, ורק לכבודו של רבינו הפכו אותו למקום ישיבה, מעתה, אפילו אם עובר לשבת במקום אחר, המקום שייחדו עבורו נשאר, ויתכן שאין זה כבוד לשבת במקומו, ומאידך, יש לצדד להתיר, כי כיון שהוא שליט"א יושב במקום אחר אין שום סיבה להחמיר על מקומו הראשון (והביאו ראיות לכאן ולכאן, ואין מקומו כאן).

שני גבאי בית הכנסת עלו אל מעונו של רבינו שליט"א לשאול אותו כדת מה לעשות. תשובת רבינו היתה: איני רב, וכל אחד יכול לשבת במקום שלי....

לא היתה ברירה, ושלחו ת"ח אחר לשאול, מה עושים במקרה של ת"ח שהיה לו מקום קבוע ועבר מקום וכו' וכנ"ל, כאן השיב רבינו: מעיקר הדין אין שום שא"ל, בודאי מותר, אבל מכל מקום לא ראוי לשבת שם. (נדגיש כי כמובן אין ללמוד מעובדא זו - הלכה למעשה).

מברכת עט 108
י'מחק 8167812

פגשה היומית

"בדין הגשה במנחה"

מנחות ס' א' מתני' ר"ש אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה לפי שאין בהן קמיצה וכל שאין בהן קמיצה אין בהן הגשה. ולכא' צ"ב מה טעם הוא זה אדרבא אם אין בהן קמיצה וכולו לשמים הרי הוא חמור יותר ולמה נפקע מהגשה, וי"ל דענין הגשה משום דכל הקרבנות כהנים משלחן גבוה קזכו דנותנין להקב"ה והוא נותן פרס משלחנו לכהנים ובזבחים שיש בהן סמיכה ושחיטה וכו' ניכר שנותן הכל לגבוה ואחרי הזריקה והקטרה זוכה הכהן משלחן גבוה אבל במנחה אין עושה בה כלום ובמה ניכר שנותן הכל לגבוה שנראה שרק הקומץ נותן לגבוה ולכן אמרה תורה להגיש כל המנחה ובזה ניכר שנותן הכל לגבוה ואח"כ מקבל הכהן חלק השירים משלחן גבוה אבל במנחת כהנים ומנחת כהן משיח כיון שבלא"ה כולה נקטרת לגבוה אין כאן ענין להגשה ואין צורך להגיש זו דעת ר"ש ולכן ממעט לה.

(טעמא דקרא פר' צו ד"ה והכהן)

יסורים משמעותם וקבלתם והמסתעף

וישאר אך נח. - לבד נח, זהו פשוטו. ומדרש אגדה היה גונח וכוהה דם מטורח הבהמות והחיות. ויש אומרים שאיחר מזונות לארי והכישו, ועליו נאמר (משלי יא לא) הן צדיק בארץ ישולם (רש"י).

מבואר, דנח היה צריך משהו כפרה, וכיון שהיה צדיק תמים, קיבל זאת כאן בעולם הזה - בכאבים הללו ו"הן צדיק בארץ ישולם". יש חולים שמחברים להם בקנה צינור לנשימה, שהוא מכביד מאד על החולה ומצער עד שקושרים ידיו כדי שלא ימשוך אותו מצווארו. לפני כמה ימים חיברו את הרבנית... ע"ה לצינור הזה שהסב לה צער רב. האחות בבית חולים היתה צריכה להעבירה מהמיטה לכסא ופרקה את קשירת ידיה, ולפני שהעבירה אותה, הלכה האחות למעט זמן, ואז הרבנית בהכרה מעורפלת שחררה את הצינור, וכאשר בעלה הגיע היה זה בליל שבת מצאה ללא רוח חיים כיון שצינור ההנשמה נותק. אין אנו יודעים חשבונות שמים. למחרת הגיב רבנו עוד: כל דעביד רחמנא לטב עביד, היא חסכה את היסורין.

אמרת. החפץ חיים מדבר כמה יסורין טובים למרק. וכן רבי אליהו לופיאן זצ"ל מדגים עד כמה בעולם הבא הייתה הנשמה חפצה למפרע ומצטערת מדוע לא היו לה יסורין נוספים שהיו מטים את הכף לזכות.

זה הכל נכון כאשר יש צורך ביסורים, ולא כאשר לא צריך את היסורים [והיא הייתה רבנית חשובה וצדקנית] אבא היה אומר לענין מה שאמרו רבי חייא בר אבא ור' אלעזר לא הן ולא שכרן [בכרות ה' ע"ב], קודם היסורים "לא הם" לא רוצים שיבואו, אבל אחר שכבר באו "לא שכרם" - אי אפשר להעריך ולשקול שכרם.

בת ט"ז סובלת מאד לסירוגין, כל פעם מענין אחר, וההורים שואלים על מה סובלת צעירה כזו?

העניין קשור לגלגול הקודם. ה"חפץ חיים" כותב [ע"ה מחנה ישראל ח"ב פ"א] כי יש בעלי מומים שיש להם צער וטענות - מדוע ולמה מגיע להם כך, ואינם יודעים שלפני ירידתם לכאן כאשר היו בעולם האמת, הם בעצמם התחננו שכך יהיה להם. כגון שרצו להענישם בעונשים כבדים נוראים, והם ביקשו שתינתן להם אפשרות לרדת שוב לעולם הזה לתקן את מה שקלקלו, אבל לא הסכימו שם למעלה לבקשתם, ושוב הם התחננו על כך והתקבלה הסכמה, אבל כיון שהם חששו שמא יקלקלו שוב, וישונו לעולם האמת עם מטען לא טוב ויענשו, הם עצמם התחננו שירדו באופן שלא יוכלו לקלקל, היינו שיבראו עם מום כזה שימנע מהם את העבירה. אמרתי לפני רבנו מה שמעתי בשם החזון איש: "יש בני אדם שבאים לעולם כדי לסבול" לא שמעתי את הלשון הזה, אבל זה נכון שיש שבאים לסבול - על גלגול קודם.

ספרתי על יהודי שסובל עגמת נפש נוראה במשך כמה שנים בעקבות הלשנה מאוסה עליו. רבנו פתח ואמר: זו כפרה לו, וככל שיש לו יותר עגמת נפש, כפרתו מרובה. ואמרו במדרש [ילקוט עקב תה"נ] על הפסוק "אשרי האיש אשר תייסרנו קה ומתורתך תלמדנו" - לכל אדם יש ייסורים, ואשרי למי שיוצא ידי חובת יסורין - בתורה, ולא עוד אלא שמקבל שכר עליו. כמו כן, הרבנו יונה אבות פ"ב מ"ז מבאר את דברי המשנה "מרבית תורה מרבית חיים" - כי בדרך הטבע אדם שעמל ויגע בתורה היה צריך למות בקיצור ימים ושנים ח"ו, כי אין מה שמקצר את ימיו יותר מן הדאגה, ואין דאגה יותר מן התורה, רק שיש מתנה מיוחדת שהתורה נותנת חיים [והדאגה של התורה היא תחליף ליסורים, אבל אינו מת אלא מרבית חיים].

בעקבות היסורין בני אדם מתפללים לה' בקשות שונות וחריגות, ומעשה שהיה

אלמנה רבנית זקנה (שרבנו מכירה) בקשה שאספר כי באמצע הלילה היה לה יסורים גדולים וחשבה שמוכנה לוותר על חלק מעולם הבא שלה כדי שכבר תפסיק לסבול, ואכן מיד פסקו הכאבים, ועכשיו מתחרטת על זה. והתפללה שה' יעזור שלא ירד מעולם הבא. וכעת שואלת כיצד להתייחס לדבר? אפשר שיש בזה ממש, ושאינן תתפלל לה' שלא ירד מעולם הבא.

היא אלמנה. ואם יגידו לה שאולי יש בזה ממש, יגרם לה צער רב, ומה לעשות? חשב רבנו והשיב (לה ובשילה): בכך שהתפללה והצטערה על הדבר די גם כן בכך, ואינך צריך לומר לה כלום.

נכנס ובא לחדר רבנו יהודי למשפחת גדולים ששנה ופירש, ויש לו צרות גדולות בענייני כספים והתאונן בצער על מצבו. שאלו רבנו האם שומר מצוות, הוא השיב "אני לא יכול לשמור את כל התר"ג מצוות לכן אינני שומר מצוות" אמר לו: זה לא תירוץ. הגיב הנ"ל: זה תירוץ רק לא נכון. אמר לו רבנו: זה לא תירוץ. אתה רואה שמלקים אותך מן השמים זה סימן טוב, כי רוצים שתחזור. ענהו היהודי: אבל זה יותר מדאי. אמר רבנו לעומתו: כל עוד שלא תחזור זה לא יותר מדאי.

אנשים נתקפים פחד וחששות ממקרים חריגים. לא כל פעם יש בחששותיהם ממש. פעמים הדמיון מטעה. ולכך יש את גדולי ישראל שבכל דור.

בקשו לשאול, אשה היתה בחתונה והורידה את הטבעות ליטול ידיים לסעודה, והניחם בצלחת וכאשר שבה למקומה הם נעלמו, ובו ביום למחרת הגיעה לביתה מבית הספר והנה יצא אדם אחד מביתה, והתברר שרוקן את כל התכשיטים, והמשפחה שבורה מצירוף הדברים מן השמים, וזה בית של יראים ושלמים ובעלי חסד. נגזר עליהם הוצאה כספית זו והשם לקח מהם באופן כזה של גניבה כפולה ובצורה זו. יותר טוב מלהוציא את הממונות על רופאים.

עש"ק וישלח י"ז כסלו תשס"ד. בתוך שבוע שבועיים קיבל ג' מכות בכסף - שנאבד כמה דברים, והוא נזהר במעשר ובדיני ממונות. זה שום דבר, נגזר עליו הפסד של סכום הנ"ל, ומה לי בב' שבועות מה לי בשנה.

(כל משאלותיך)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק